

nent, sortir enfora' (també 'extraure' i 'atacar'): *RMA*,¹ *PAlc* 2; algerià *bu-* o *ħarūġ* «apparition, éruption, bouton, tumeur, glande», «partie avancée d'un premier étage» (Beaussier, 273). Dozy, *Suppl.* I, 358-60, en dóna cites en els andalusís Aben Hayan, Aben Bas-sam, Aben al-Khatib, i «se montrer à quelqu'un» en Aben Djobair que viatjava pel P. Val.

La forma *ħurūġ/ħāruġ*, en l'aspecte fonètic convé perfectament com a base de *al-garroġ* i la trobem molt ben documentada en l'ús actual del Marroc per «abcès, tumeur, furunculose» (Brunot, *Textes de Rabat*, vol. II, gloss., p. 226); també *ħrūġ* «sortie» (Ferré, 69b); allí també amb vocalitzacions diferents, i en part amb *rr*: *ħarraġ* «ouverture dans la haie» (Levi Provençal, *Ouargla*), i *ħarġa* «saillie d'un mibrab» (Brunot, 225).

Quant al significat, es pot parlar de diversos aspectes de la idea de 'cosa prominent', 'bony', puix que l'*Algarroġ* de Tivissa és un 'turó' (al capdavall «tumor», com en *PAlc* etc.); però ¿què són les garrotxes, al capdavall, sinó una acumulació de trencalls rocósos i cingles prominents? La *ġ* sona sorda en fi de mot (com ho marca ja *PAlc*); i, en fer-s'hi plural, *-otxes*: ja tenim forma d'aspecte femení.³ La *ħ* inicial és sabut que quan passà al romànic s'adaptà adés com *g*, adés com *k*.

Ara bé, amb *k* ho trobem com a variant local del mot. El *DAg* registra *carrotxa* 'terra aspra, montuosa, de mala petja' en el Berguedà i Alt Emp. (*AlcM*). I així passem també a altres accs. de la idea de 'cosa rude, rebregada, trencada': 'escorça del pi' en el Priorat i a La Selva (*AlcM*) i a Tort. («los pescadores trinxant *carrotxa* per a tintar les arts» (Moreira, *Folkl.*, 201); d'on *escarrotxar* 'llevar l'escorça del suro' (a Falset); així ens adonem que és la bona etim. d'*escarrotxa* 'escorça del meló' etc. (i no l'encreuament en què s'havia pensat per a aquest (*DECat*, s. v. *escorça*)).

En fi a base d'encreuaments, i com a cosa més dubtosa, també aquest arabisme pot haver intervingut en NLL locals valencians, de forma diferent: *El Ġarāy-čēt* a Castelló de les Gerres (xxxii, 157.4); potser del plural *ħuruġāt* (*PAlc*) encreuat amb noms com *Barranc de Garranxo* te. Campello (xxxvi, 110.22) (*DECat* IV, 383a37). *Morro Farrungo* te. Confrides (xxxv, 27), puix que és un lloc igual que el de Tivissa i el *ħ-* aràbic pot passar a *f*, majorment amb influència del sinònim català *floronco*. La *-rr-*, doble de *Algarroig* i de *Garrotxa*, pot venir ja d'una variant aràbiga (cf. Levi-Provençal), però és versemblant que a la seva generalització vagi contribuir molt la influència d'aquest tipus *garranxa*, *-anxo*, tan estès dialectalment.

¹ 362, 513, 307, 93, 615 «eicere», «patrisare», «conducere», «tributum». — ² *ħurúx*, pl. *ħuruġāt* «hura de cabeça», a 377.15, o sigui 'furóncol', i «desigualarse». — ³ Ja en àrab hi ha també *ħurūġ*, *-a*, amb valor plural «boutons».

GARRUT

1) Nom popular del cementiri municipal de Lleida, 60

construït l'any 1809 (Lladonosa, *Ciutat de Lleida*, 178).

PRON. POP.: *ġarūt*, oït a Lleida per J. M. de Casacuberta (c. 1920).

2) *Lo Garut*, canal engorjada del terme de Solduga (prop de Gerri, a l'entrada del Pallars Sobirà).

3) *Maset del Garrut*, partida del Boixar (Baix Maestrat) (xxvii, 138.8).

ETIM. *Garrut* com a nom del cementiri de Lleida possiblement ha de ser una variant derivada de *gruta* o de l'italià *grotta* provinents del llatí vulgar *CRUPTA*, que ahora és un manlleu del grec *χρῦπη* 'volta subterrània, cripta' (*DECat* IV, 84a49-b10). *Lo Garut* de Solduga sembla resultar també de *gruta* en el sentit de 'lloc engorjat, profund, amb aparença de gruta'; i aquí tenim el nom amb una *-r-* simple reveladora de l'etim. *CRUPTA* > *caruta, *g-*. En tots els altres, però, la *-rr-* indica que degué haver-hi contaminació de l'adj. cat. *garrut* en el sentit de 'garrell, el qui té les cames tortes' o bé 'brut de peus o de garrons', derivats de *garra*, 'part inferior de la cama; sofraja; garró' (*DECat* IV, 382b25-28). J. F. C.

25 El GARS

Partida del terme de Roglà i Corbera (C. de Xàtiva) (xxxii, 42.1).

Molí de Garsó, en el terme de Xàbia (Mq. de Dénia) (xxxiii, 89.18).

Gars —forma que sols ha conservat la toponímia— i el seu derivat *garsó*, mot dialectal valencià que té el sentit d'arrelam d'una planta amb el terròs enganxat', provenen de l'àrab *ġárs* 'esqueix arrencat d'un vegetal per plantar-lo en un hort', de l'arrel *ġrs* 'plantar'. És coneguda la variant *ġarsa* 'planta per plantar' documentada en l'àrab vulgar hispànic, *PAlc*, 245, 350 (*EntreDL* III, 93-94; *DECat* IV, 408a60-b29). J. F. C.

GARSAVALL i GARSAÓ

(1) Cognom antic. Ja el trobem documentat com a *Raimundus Garsaballi* l'any 1156 (*Hist. Lgd.* v, 1180).

(2) *Garsaó*: *Ego Garsao i Garsaoni* a. 847 (Abadal, *Pallars i Rib.*, núm. 37); *Garsaon* a. 942 (*Dipl. Cat. Vic*, 175 doc. 205).

Semblen relacionats amb el NP germànic GAUZE-BALD (Förstemann, col. 613), compost de GAUT-/GAUZ- que ha format també GAUZE-HRAMN d'on el nostre *Galceran*; amb evolució anàloga, aquell pogué donar una forma *GALÇEBAL-LU que amb dissimilació passaria a *Garsaball*, *-avall*. Sembla que s'hi hagi d'enllaçar el (2), amb detalls fonètics molt més dubtosos: potser *-abau* > *abó*, i ultracorrecció? J. F. C. [Però potser seria més aviat un altre compost paral·lel, en -GAUD, d'on *-a(g)ó* etc. Cf., però, l'art. *Xovall* i crec recordar una altra forma *Garsanons*. J. C.]